

Una lliçó de laïcisme

- No es pot sostenir que deixar d'exhibir el crucifix sigui un atac als drets individuals de ningú

JOAN J. QUERALT, catedràtic de Dret Penal de la UB

EL PERIÒDICO DE CATALUNYA, 16.11.09

Aquesta vegada no ha estat el Govern el que ha rebut les andanades de la jerarquia catòlica. Ara, el Vaticà, secundat per **Silvio Berlusconi**, carrega contra el sempre moderat Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH) d'Estrasburg: prohibir l'exhibició del crucifix a les aules de titularitat pública va contra la llibertat religiosa. Curiosa entesa de la sentència del 3 de novembre passat, en virtut de la qual es reconeix a **Solie Lautsi**, una italiana d'origen finlandès, el dret a no haver d'acceptar la visió d'aquest símbol a l'escola pública a la qual assistien els seus fills.

El TEDH s'ha basat tant en la legislació emanada del Consell d'Europa – Conveni de Drets Humans (1950) i protocol addicional (1952)– com en la mateixa legislació italiana, que, superant arcaïsmes poc explicables, el 1985 va deixar de considerar la religió catòlica com l'oficial de l'Estat, al modificar els Pactes de Laterà (1925). El canvi normatiu transalpí va ser ratificat al seu dia pel Tribunal Constitucional italià. El més lògic era, doncs, que els senyals d'identitat de la religió catòlica –i, per tant, de qualsevol altra religió– abandonessin els locals de titularitat pública. No obstant, com un gat panxa enlaire, la combinació entre el pensament oficial dominant i el Vaticà havien impedit, fins ara, que triomfessin les pretensions dels que aspiren a viure, també a Itàlia, en un Estat laic.

Malgrat una primera reacció inicial, per descomptat furibunda per part del Govern de Roma, el Vaticà, amb molts quinquennis d'experiència, sembla haver optat per una estratègia més suau, però no per això menys decidida. Una estratègia de l'estil de la que van tenir a Espanya els sectors més conservadors davant les pel·lícules *Camino* i *Ágora*: davant de la primera, hi va haver queixes sense arguments, i davant la segona, desdeny.

No obstant, la sentència del TEDH, lògica per a qui conegui la línia argumental de la Cort d'Estrasburg, no sembla que sigui objecte de revisió ni tan sols via recurs i, al meu parer, té la viabilitat assegurada; una altra cosa serà el seu grau de compliment efectiu en cada estat membre del Consell d'Europa on se susciti una qüestió idèntica. No es pot sostenir que deixar d'exhibir el crucifix –així com altres símbols obertament religiosos– en centres com les escoles de titularitat pública o sostingudes amb fons públics sigui un atac als drets individuals de ningú; sí que ho és, en canvi, tal com assenyala la sentència, imposar la seva existència als que o no professen la religió que simbolitza el crucifix o ideològicament són contraris a la seva exhibició tal com es fa. Per la jerarquia de l'Església catòlica, no sembla que hagi passat el temps. Han transcorregut 17 segles des que **Constantí** va declarar el cristianisme l'única religió de l'Imperi romà. Durant la major part dels últims 20 segles, l'Església catòlica ha estat l'únic membre del G-1. Aquest poder polític pràcticament absolut sobre les ànimes no podia sinó minvar: tant per la multiplicitat de religions, com per la irrupció dels corrents racionalistes. Des del Renaixement, Déu va deixar de ser el centre del món, i ho va passar a ser l'home, tant filosòficament com científicament, encara que **Galileu**, valgui l'expressió, encara va haver de combregar amb rodes de molí. El canvi de paradigma intel·lectual ha

comportat un progressiu desplaçament de la religió de l'esfera pública a la privada, sense que per això, si més no a Occident, cap creient de cap religió sigui ni perseguit ni discriminat per ningú a causa de la seva fe o les seves pràctiques.

Al contrari, persisteixen, com els crucifixos, certes pautes legals o d'hàbit en la nostra societat que discriminen els que o no són catòlics o bé professen altres credos o fins i tot cap. La nostra llei processal penal parla encara de clergues dels cultes dissidents; els càrrecs públics es juren o prometen –la disjuntiva és el més censurable–; la princesa **Letizia**, divorciada, va haver de superar uns cursets de cristiandat quan la Constitució no diu res respecte de la religió dels titulars de la Corona, els seus successors o els seus cònjuges; o bé el cas del del funeral d'Estat per les víctimes de l'11-M, que va ser exclusivament catòlic –i no un exemple d'ecumenisme– quan entre les víctimes hi havia òbviament ciutadans d'altres ritus.

Passat l'anacrònic i antidemocràtic nacionalcatolicisme, estès profusament a sang i foc en un exercici on la jerarquia catòlica no va es va mantenir aliena, aquesta no pot seguir reclamant els privilegis dels quals es va valer per exercir un poder temporal que, per definició, donat que el seu regne no és d'aquest món, li és aliè. Seria interessant que els ordinaris i prelats, que clamen per una inexistent persecució i postergació, es dediquin al foment d'activitats tan socialment enriquidores com les que, per citar-ne únicament uns quants exemples, encarnen monsenyor **Romero** o **Ignacio Ellacuría** o, sense arribar al martiri, **Hans Küng** o sor **Genoveva**, dedicats a tasques tan dispars però tan imprescindibles per al bon funcionament de les nostres comunitats, religioses o no.